

5. Сазонов Р.В. Проблемы організації обліку витрат інноваційної діяльності та шляхи їх вирішення / Р.В. Сазонов, Є.Ю. Данилов, Є.О. Єгоров // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». – 2014. – Вип. 11 (41), Ч. 2. – С. 316-322.
6. Сенчук Т.Я. Облік і внутрішній контроль витрат на дослідження та розробки: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.09 / Т.Я. Сенчук; Львівська комерційна академія. – Львів, 2015. – 21 с.
7. Степаненко О.П. Тенденції інноваційного розвитку банківської системи України / О.П. Степаненко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 6. – С. 275-282.
8. Фролова И.В. Особенности бухгалтерского и налогового учета инноваций для собственных нужд предприятия / И.В. Фролова, А.А. Скрынникова // TERRA ECONOMICUS. – 2014. – Т. 12, ч. 2, № 2. – С. 48-52.

Заводовская Л. А.

Житомирский государственный технологический университет

МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К УЧЕТУ РАСХОДОВ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ

Резюме

В статье проанализированы методические подходы к учетному отражению расходов на создание инновационного продукта. Это позволило определить возможные варианты учета указанных банковских расходов. Предложено структуру счетов для накопления информации об инновационной деятельности банка. **Ключевые слова:** инновационный банковский продукт, инновационная деятельность, учет, расходы на инновации.

Zavodovska L. A.

Zhytomyr State Technological University

METHODOLOGICAL APPROACHES TO ACCOUNTING FOR BANK EXPENSES FOR INNOVATION

Summary

The methodical approaches to reflection of accounting for costs of creation of an innovative product have been analyzed in the article. It allowed to define the possible versions of accounting for specified bank expenses. The structure of accounts for accumulation of information on innovative activity of bank has been offered. **Keywords:** innovative products, innovation, accounting, bank expenses for innovation.

УДК 657.1.012.1

Зорій Н. М.

Тернопільський національний економічний університет

АДАПТАЦІЯ ПЛАНУ РАХУНКІВ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ ДО ВИМОГ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Досліджено проблеми облікового відображення операцій діяльності бюджетних установ в системі рахунків бухгалтерського обліку. Проаналізовано рекомендації щодо уточнення Плану рахунків бюджетних установ, встановлено сутність і доцільність таких змін та визначено проблемні моменти. Обґрунтовано необхідність формування адекватної основи запровадження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі через внесення уточнень в чинний план рахунків для забезпечення можливостей трансформації старих рахунків у нові.

Ключові слова: бюджетні установи, облік, державний сектор, План рахунків, удосконалення, трансформація.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток суб'єктів, що належать до державного сектору національної економіки, зокрема тих, що отримують фінансове забезпечення з бюджетів, характеризується нестабільністю та фінансовою напругою. Дефіцитність бюджетів призводить не лише до зниження обсягів послуг, які надаються, а й до проблем, що позиціонуються з забезпеченням дотримання гарантованих Конституцією прав громадян. У таких умовах пошук можливих шляхів вирішення проблеми має бути спрямований на використання усіх наявних можливостей, до яких належить і удосконалення системи обліку.

Реформування бухгалтерського обліку в державному секторі економіки в Україні продиктоване вимогами ринкової економіки й спрямоване на стандартизацію відповідно до міжнародних стандартів.

Дефіцитність бюджетних коштів вимагає підвищення ефективності управління ними та потребує формування єдиної організаційної та інформаційної системи, здатної посилити контроль за соціально-економічною віддачею усіх видів ресурсів і покращенню якісних показників функціонування суб'єктів державного сектору економіки. В результаті можна сподіватися на отримання кращих результатів діяльності через механізми оптимізації ресурсовикористання.

Головними умовами досягнення реалізації завдань такої оптимізації є впорядковані й узгоджені належним чином нормативно-правова, методологічна та методична бази обліку, вдосконалення яких, власне, і було обране за основну мету реалізації державної Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі. Актуальність та об'єктивність потреби у розви-

тку обліку на засадах стандартизації, уніфікації та приведення у відповідність з міжнародними вимогами, окрім уже зазначених вище причин, пов'язані з міжнародними інтеграційними процесами, в тому числі у державному секторі національної економіки та її європейською орієнтацією. Тому модернізація обліку на вказаних засадах є важливим напрямом наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі в економічній літературі присвячено чільне місце, що підтверджується значною кількістю публікацій та досліджень вітчизняних науковців: О. Дорошенко, С. Левицької, Л. Ловінської, Н. Лиско, В. Максимової, С. Свірко, Н. Остап'юк, Н. Сущко, Н. Хорунжак, О. Чечуліної та ряду інших.

Загалом науковці акцентують увагу на потребі та проблемності приведення вітчизняних нормативних документів і актів у відповідність з міжнародними вимогами. Зокрема, Н.М. Хорунжак, досліджуючи це питання, наголошує на наявності проблеми такої неузгодженості, аналізує окремі положення чинного законодавства з питань організації обліку в бюджетних установах та їх аналогів у зарубіжних країнах, а також на основі оцінки можливостей використання позитивного зарубіжного досвіду з даних питань вносить рекомендації щодо шляхів вирішення [12, с. 224–230].

Окремі автори акцентують увагу на позиціонуванні суб'єктів державного сектору, їх реєстрації, що також відіграє важливу роль у здійсненні модернізаційних процесів в обліку [4; 13]. У цьому контексті науковці визнають наявність численних неузгодженостей, що існують в чинному законодавстві з цих питань і вносять свої пропозиції з їх вирішення.

Наголос на проблематиці особливостей застосування програмних продуктів з обліку в бюджетних установах роблять М.Р. Лучко, Н.М. Хорунжак [3, с. 251–256] та С.В. Сисюк [10, с. 143–145]. Науковці характеризують особливості документування в умовах комп'ютеризації та використання сучасних інформаційних технологій для цілей обліку та контролю в бюджетних установах, визначають основні проблеми, які при цьому виникають, та пропонують шляхи їх вирішення, в тому числі в частині захисту інформації від несанкціонованого доступу, організації праці облікових працівників і їх навчання, формування задач і алгоритмів автоматизації тощо.

Достатньо зважено підходить до розв'язання завдання модернізації обліку С.В. Свірко. Науковець відзначає цінність та значення теорії, зокрема, в частині розгляду питань оновлення принципів і методів вітчизняного бюджетного обліку в контексті реалізації Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі України [9, с. 360–369]. Вчена багато уваги приділяє позиціонуванню суб'єктів бухгалтерського обліку в державному секторі, характеризує нові законодавчі ініціативи, пов'язані з переходом на Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку в державному секторі, а також відзначає наявність у цьому напрямі низки проблем, які потребують вирішення на науково-теоретичному рівні.

О.О. Дорошенко присвячує свої дослідження питанням трансформації об'єктів обліку в розрізі активів, власного капіталу, зобов'язань, доходів і витрат, виникнення нових об'єктів обліку, не характерних раніше для бюджетних установ [2, с. 209–211]. Врахування такого підходу уможливує обґрунтування доцільності відображення

тих чи інших об'єктів обліку (в тому числі нових) у системі рахунків через запровадження відповідних рахунків, а також розвиток системи документального забезпечення обліку. У цьому контексті важливо зробити акцент на наявності певних напрацювань вітчизняних розробників нормативних документів, які полягають в удосконаленні та доповненні чинного Плану рахунків.

Загалом реформування бухгалтерського обліку на засадах стандартизації, потреба у формуванні єдиної організаційної та інформаційної системи управління державними фінансами ставить нові завдання перед науковцями та практиками щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень, спрямованих на посилення контролю за соціально-економічною віддачею всіх видів ресурсів і покращення якісних показників діяльності суб'єктів державного сектору економіки. Позитивними зрушеннями станом на початок 2015 р. стала розробка проєктів методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів, основних засобів, нематеріальних активів та облікової політики суб'єктів державного сектору, прийняття яких полегшить адаптаційні процеси [1, с. 151, 156].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри усесторонній розгляд питань, пов'язаних з напрямками модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі та реально зроблені кроки на законодавчому рівні, невирішеними залишаються низка проблем. В першу чергу вони пов'язані з потребою у поступовій підготовці до використання нового Плану рахунків бухгалтерського обліку. З цього приводу слід зробити наголос на необхідності формування безболісної основи його запровадження та наявності можливостей трансформації старих рахунків у нові. Суттєве значення для формування підґрунтя такої трансформації має не лише запровадження нових стандартів обліку, а й удосконалення підходів до відображення нових об'єктів і процесів обліку у системі рахунків. Відсутність інструктивних матеріалів, які б детально висвітлювали порядок переходу на використання нового Плану рахунків і застосування положень Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, значно ускладнює процес реформування, що негативно позначається як на його строках, так і на якості системи обліку загалом.

Метою статті є аналіз адаптаційних моментів, в тому числі пов'язаних з удосконаленням чинного Плану рахунків.

Виклад основного матеріалу. Виконання політики держави, спрямованої на модернізацію обліку, вимагає насамперед чіткої його регламентації, яка забезпечуватиметься використанням Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі та Інструкції з його застосування.

Проте станом на сьогоднішній день спостерігається недотримання строків введення окремих Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі (діє 9 із 19), а також відтермінування введення Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі.

Враховуючи ситуацію, що склалась, цілком логічно є наявність адаптаційних процесів, в тому числі тих, яких зазнав чинний План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ. Його удосконалення були проведені у декілька етапів, у результаті затвердження спершу Наказу № 611, а далі – Наказу № 1163.

Внаслідок формування наказу № 611 з'явилась низка рахунків, зокрема, для обліку фінансових інвестицій (клас 1): 15 «Довгострокові фінансові інвестиції», з двома субрахунками – 151 «Довгострокові фінансові інвестиції у капітал підприємств» та 152 «Довгострокові фінансові інвестиції у цінні папери». Уведено субрахунки 371 «Поточні фінансові інвестиції у цінні папери», 327 «Рахунки для обліку коштів, які підлягають розподілу за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування» та 365 «Розрахунки з державними цільовими фондами» (клас 3). На останньому обліковуються розрахунки з державними цільовими фондами, зокрема, розрахунки з тимчасової непрацездатності тощо.

У результаті зміни вимог щодо формування первісної вартості необоротних активів опис субрахунку 402 «Фонд у незавершеному капітальному будівництві» рахунку 40 «Фонд у необоротних активах» подано в новій редакції: «Субрахунок 402 «Фонд у незавершеному капітальному будівництві», призначений для обліку вкладень у капітальні інвестиції у сумі понесених затрат з придбання, виробництва власними силами необоротних активів та за завершеними будівельно-монтажними роботами з капітального будівництва, поліпшення об'єктів необоротних активів, які на дату балансу не введені в експлуатацію».

Крім того, власний капітал установи збагатився рахунком 42 «Фонд у фінансових інвестиціях», який має такі субрахунки: 421 «Фонд у капіталі підприємств» та 422 «Фонд у фінансових інвестиціях у цінні папери», а клас витрат – 83 «Інші витрати» [6].

На зміну рахунку 44 «Результати переоцінок» з'явився рахунок 44 «Капітал у дооцінках», який передбачений для узагальнення інформації про суми дооцінки (уцінки) матеріальних і нематеріальних активів (субрахунок 441 «Дооцінка (уцінка) необоротних активів», а також зміни вартості фінансових активів (субрахунок 442 «Інший капітал у дооцінках»), яку здійснюють у випадках, передбачених законодавством.

У шостому класі зазнали змін назва субрахунку 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування» (раніше «Розрахунки з пенсійного забезпечення»), на якому обліковуються розрахунки за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. А на субрахунку 652 «Розрахунки із соціального страхування» обліковуються розрахунки за операціями з часткової сплати за путівками на санаторно-курортне лікування, облік розрахунків зі сплати штрафних санкцій за виявлені перевірками порушення порядку використання страхових коштів тощо [5].

Особливої уваги заслуговує поява дев'ятого класу рахунків 9 «Адміністративні послуги» для узагальнення інформації про розрахунки та зобов'язання замовників за адміністративними послугами бюджетних установ.

В результаті змін, внесених до Плану рахунків Наказом № 1163, було перейменовано рахунок 13 (нині «Знос (амортизація) необоротних активів») та його субрахунок 133 – «Накопичена амортизація нематеріальних активів», рахунок 14 – «Незавершені капітальні інвестиції в необоротні активи» та його субрахунки 141 – «Капітальні інвестиції в основні засоби»; 142 – «Капітальні інвестиції в інші необоротні матеріальні активи»; 143 – «Капітальні інвестиції в нематеріальні активи». Клас 2 «Запаси» доповнено новим рахунком 26 «Запаси

для розподілу, передачі, продажу» зі субрахунками 261 «Запаси для розподілу, передачі, продажу», на якому окремо від інших відображатимуться запаси, що придбані чи вироблені або отримані безоплатно та утримуються з ціллю наступного розподілу, передачі або продажу, та 262 «Державні матеріальні резерви та запаси», де обліковуватимуться активи, що є державними матеріальними резервами та запасами, наприклад, резервів нафтопродуктів, зерна тощо. У класі 3 рахунок 36 «Розрахунки з різними дебіторами» доповнено новим субрахунком 366 «Розрахунки зі спільної діяльності» для обліку розрахунків за операціями, пов'язаними із проведенням спільної діяльності, зокрема, за отриманими активами як вкладками.

Також наразі рахунок 44 отримав назву «Капітал у дооцінках», а його субрахунки: 441 – «Дооцінка (уцінка) необоротних активів»; 442 – «Інший капітал у дооцінках». Рахунок 67 «Розрахунки за іншими операціями і кредиторами» доповнено новим субрахунком 676 «Розрахунки за зобов'язаннями зі спільної діяльності». Раніше існуючий субрахунок 716 «Доходи за витратами майбутніх періодів» викладено в редакції – «Доходи майбутніх періодів», до яких належать доходи у вигляді одержаних авансових платежів за здані в оренду основні засоби та інші необоротні активи, передплата на газети, журнали, періодичні видання, абонплата за користування засобами зв'язку тощо. Клас 8 доповнився рахунками 84 «Витрати на амортизацію» зі субрахунком 841 «Витрати на амортизацію необоротних активів», на якому обліковуються суми нарахованої амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів, які використовуються під час надання послуг, виготовлення продукції і 85 «Витрати майбутніх періодів» із субрахунком 851 «Витрати майбутніх періодів» відповідно [6].

Детальний аналіз старого й нового планів рахунків підтверджує факт значної кількості істотних розбіжностей поміж них. Насамперед це те, що новий План рахунків № 1203 застосовуватиметься всіма суб'єктами державного сектору. Враховуючи суттєву галузеву специфіку кожного суб'єкту державного сектору, він побудований за відповідною структурою та розмежований на два розділи: «Балансові рахунки» та «Позабалансові рахунки». Перший розділ об'єднує всім класів: «Нефінансові активи», «Фінансові активи», «Кошти бюджетів та розпорядників бюджетних коштів», «Розрахунки», «Капітал та фінансовий результат», «Зобов'язання», «Доходи» та «Витрати». До другого розділу увійшли рахунки дев'ятого класу – «Позабалансові рахунки бюджетів та державних цільових фондів» та класу 0 – «Позабалансові рахунки розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів» [7].

Інша відмінність двох планів полягає у різниці в структурі рахунку. За новим планом рахунок складатиметься з чотирьох цифр, кожна з яких відповідає за різні ознаки, що дозволяє деталізувати інформацію про об'єкт обліку та суб'єкт господарювання (перша цифра відповідає за належність відповідного рахунку до певного класу; друга – номеру синтетичного рахунку; третя – ідентифікатору суб'єкта державного сектору; четверта – вказує на порядковий номер субрахунку відповідного рахунку).

Щодо третьої цифри, яка ідентифікує суб'єкт державного сектору, вона має діапазон від одного до п'яти. До прикладу, якщо третя цифра в субрахунку має значення «1», то такий субрахунок застосовується розпорядниками бюджетних коштів,

«2» – фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, «3» – для державного бюджету, «4» – для місцевого бюджету, «5» – органами Державної казначейської служби [7]. Такий підхід спрощує пошук та ідентифікацію суб'єктів, що послугуються рахунками, а також максимально придатний для автоматизації облікових процесів і формування відповідних довідників.

Висновки і пропозиції. Розробниками Плану рахунків № 1203 вдало його гармонізовано з економічною класифікацією видатків на рівні синтетичних рахунків, що дозволяє відстежувати видатки за економічним змістом, тоді як План рахунків № 1163 давав змогу відображати таку інформацію на рівні аналітичного обліку. Така особливість нового плану уможливила більшу відкритість (прозорість) обліку та спрощує процедури формування звітності. Окрім цього, такий підхід більш адаптований до переходу на новий План рахунків, сформований для державного сектору економіки, що уможливить менш болісний та проблемний перехід на новий порядок відображення господарської діяльності бюджетних установ, позбавить облікових працівників незручностей при формуванні трансформційних балансів і іншої облікової документації.

Варто зазначити той факт, що в новому плані не враховано різних джерел доходів і видатків, тобто синтетичні рахунки Плану рахунків № 1203 не розмежовуються за коштами загального та спеціального фондів бюджету, а акумулюватимуться в обліку суб'єктів державного сектору на одному синтетичному рахунку, тоді як у Плані рахунків № 1163 для цього передбачені окремі синтетичні рахунки. Натомість, варто розмежувати джерела надходження, можливо, ввівши аналітичні рахунки, що сприятиме посиленню контролю за надходженнями з різних джерел, а також дасть змогу аналізувати ефективність використання наявних можливостей їх збільшення.

Зважаючи на значні відмінності між обома планами рахунків, неважко спрогнозувати появу багатьох проблем при переході на новий план. Насамперед це стосується перенесення залишків з рахунків на кінець року до залишків на рахунки на початок року, в якому він буде застосовуватись. На сучасному етапі, попри внесення доповнень до чинного Плану рахунків, це неможливо зробити, оскільки немає відповідних методичних рекомендацій із застосування Плану рахунків № 1203 та типової кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку для відображення основних операцій в державному секторі.

Список літератури:

1. Данилюк І.В. Аналіз сучасного стану нормативно-правового підґрунтя модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі економіки / І.В. Данилюк, Н.М. Зорій // Фінансовий простір. – 2015. – № 1 (17). – С. 151–157.
2. Дорошенко О.О. Трансформація об'єктів бухгалтерського обліку в бюджетних установах в контексті модернізації обліку в державному секторі / О.О. Дорошенко // Бізнес Інформ. – 2013. – № 2. – С. 209–211.
3. Лучко М.Р. Організація інформаційних систем і технологій обліку в бюджетних установах: [навч. посіб.] / М.Р. Лучко, Н.М. Хорунжак. – Тернопіль: Вид. Стародубець, 2003. – 178 с.
4. Мельник Н.Г. Організаційні аспекти створення та реєстрації бюджетних установ / Н.Г. Мельник, Н.М. Зорій // Торгівля, комерція, підприємництво: зб. наук. праць. – 2014. – Вип. 16. – С. 217–221.
5. Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку бюджетних установ: Наказ Міністерства фінансів України від 26.06.2013 р. № 611 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
6. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 25.11.2014 р. № 1163 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
7. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.2013 р. № 1203 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
8. Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007–2015 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 р. № 34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
9. Свірко С.В. Принципи та методи вітчизняного бухгалтерського бюджетного обліку в умовах його модернізації / С.В. Свірко // Фінанси, облік і аудит. – 2012. – Вип. 19. – С. 360–369.
10. Сисюк С.В. Проблеми та перспективи комп'ютеризації обліку в бюджетних установах / С.В. Сисюк, Н.М. Хорунжак // Науковий вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка. – 2009. – № 1 (20). – С. 142–146.
11. Хорунжак Н.М. Модернізація системи обліку бюджетних установ на основі комп'ютерних технологій: умови та принципи / Н.М. Хорунжак // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 3 (20). – С. 251–256.
12. Хорунжак Н.М. Перспективи розвитку системи обліку бюджетних установ / Н.М. Хорунжак // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 2. – С. 224–230.
13. Яцишин С.Р. Суб'єкти державного сектору в структурі економіки держави / С.Р. Яцишин // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 10–11 жовтня 2014 р.). – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – С. 181–182.

Зорій Н. М.

Тернопольский национальный экономический университет

АДАПТАЦІЯ ПЛАНУ РАХУНКІВ В БЮДЖЕТНИХ УЧРЕЖДЕНИЯХ К ТЕРБОВАНИЯМ СТАНДАРТИЗАЦИИ УЧЕТА В ГОСУДАРСТВЕННОМ СЕКТОРЕ ЭКОНОМИКИ

Резюме

Исследованы проблемы отражения операций деятельности бюджетных учреждений в системе бухгалтерских счетов. Осуществлен анализ рекомендаций, связанных с внесением уточнений в действующий План счетов бухгалтерского учета бюджетных учреждений, установлена их сущность, целесообразность и определены проблемные моменты использования. Обоснована необходимость формирования адекватной основы введения Плана счетов бухгалтерского учета в государственном секторе через внесение уточнений в действующий План счетов для обеспечения возможностей трансформации старых счетов в новые.

Ключевые слова: бюджетные учреждения, учет, государственный сектор, План счетов, совершенствование, трансформация.

Zorii N. M.

Ternopil National Economic University

ADAPTATION OF THE BUDGET PLAN ACCOUNTS IN INSTITUTIONS
TO ACCOUNTING STANDARDIZATION REQUIREMENTS IN THE PUBLIC SECTOR**Summary**

There were made the research of the problems account display an operations of activities in budgetary institutions in the system of accounts. There made the analysis of recommends specifying the Plan accounts of budget institutions, there were defined the essence and feasibility of changes and identified problem points. In the article there were proved the necessity to establish an adequate basis introducing Chart of Accounts in the public sector by making adjustments in the current chart of accounts for the transformation of the old capabilities in new accounts.

Keywords: public institutions, accounting, public sector, chart of accounts, improvement, transformation.

УДК 332

Іваннікова О. В.

ТОВ «СТАНДАРТ-ПРИНТ»

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ МСФЗ СУБ'ЄКТАМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Визначено основні сфери застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності, проаналізовано нормативну базу, що регулює використання МСФЗ. Проведено порівняльний аналіз концептуальних положень міжнародних та національних стандартів фінансової звітності. Визначено особливості застосування МСФЗ малими та середніми підприємствами, обґрунтовано переваги використання міжнародних стандартів звітності, зокрема, для суб'єктів малого підприємництва. Для ефективного застосування МСФЗ запропоновано забезпечити фінансову підтримку переходу на МСФЗ; організувати підготовку спеціалістів з МСФЗ та створити реальний механізм контролю за дотриманням міжнародних стандартів.

Ключові слова: фінансова звітність, суб'єкт малого підприємництва, міжнародні стандарти фінансової звітності, інтеграція, застосування.

Постановка проблеми. Процеси всесвітньої глобалізації та інтеграції, що мають місце сьогодні, сприяють уніфікації і фінансової звітності. Наша країна зробила крок до цього 1 січня 2012 р., коли Міжнародні стандарти фінансової звітності стали обов'язковими для застосування низкою вітчизняних суб'єктів господарювання, а також можуть бути використані при підготовці фінансової звітності всіма іншими. Проте й досі існують проблеми та невизначеності у переході з національних стандартів на міжнародні та їх практичному використанні вітчизняними підприємствами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато українських учених присвятили чимало робіт вивченню принципів складання фінансової звітності за міжнародними стандартами: Ф.Ф. Бутинець [5], С.Ф. Голов [6], І.В. Жолнер [7], В.Н. Костюченко [8], К.В. Безверхий [4], Н.М. Малюга [10], Б.Ф. Усач [11].

Н.М. Малюга відзначає, що концепція обліку та фінансової звітності, розроблена Міжнародною радою бухгалтерських стандартів, орієнтована на задоволення потреб глобальних виробництв. В ній рівень та особливості розвитку національних продуктивних сил, соціальних, екологічних, економічних та правових відносин до уваги не береться [10, с. 17]. Такі науковці, як С.Ф. Голов, О.М. Петрук, Н.М. Малюга, В.М. Пархоменко, І. Чалий [5] та ін., стурбовані серйозними проблемами, що виникають у процесі впровадження МСФЗ [4, с. 383].

Метою статті є визначення ключових аспектів використання МСБО та МСФЗ, аналіз нормативної бази, що регулює застосування МСФЗ в Україні, проведення порівняльного аналізу концептуальних положень міжнародних та національних стандартів складання фінансової звітності, характеристи-

ка основних особливостей МСФЗ для вітчизняних суб'єктів малого підприємництва та оцінка доцільності їх використання на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу. Глобальні процеси у світовій економіці – поглиблення міжнародного поділу праці, широкий розвиток торгівлі та транснаціональних корпорацій, розвиток підприємництва, банківських та інших фінансових установ – призвели до актуалізації питання входження нашої країни до європейського та світового економічного простору. Це питання, в свою чергу, вимагає розробки та впровадження нових вимог щодо організації та методології бухгалтерського обліку, який є специфічною мовою, що дозволяє узагальнити і систематизувати інформацію про господарські процеси в діяльності підприємств. Показники звітності, складеної за національними стандартами, зазвичай не дають об'єктивної картини фінансового стану підприємства. Одним із загальноновизнаних способів забезпечення реальності картини бізнесу компанії на сучасному етапі є підготовка інформації відповідно до МСФЗ.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (далі – МСБО) – система принципів, методів та процедур ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності. МСБО виникли внаслідок інтеграційних процесів в економіці й спрямовані на зближення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в різних країнах світу.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (далі – МСФЗ; англ. IFRS – International Financial Reporting Standards) – набір прийнятих Радою з міжнародних стандартів фінансової звітності документів (стандартів і коментарів), що визначають стандарти, які регламентують правила складання фінансової звітності, необхідної зовнішнім